

Románia késlekedik a Nyelvi Karta országjelentésének leadásával

-sajtóközlemény -

Mi a Karta és mire jó?

Románia a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáját (Nyelvi Karta) 2008. május elsején léptette érvénybe (2007/282-es törvény alapján). Legegyszerűbben úgy lehet elképzelni a Kartát és megérteni a benne foglaltakat mint egy étlapot, amelyen ételek helyett különféle kisebbségbarát vállalatok vannak. A Karta ratifikálását vállaló államok - bizonyos korlátok között - szabadon dönthetnek, hogy egyes nyelvek esetén mely nyelvi jogi vállalatok alkalmazását és azok betartását teszik maguk számára kötelező érvényűvé. Románia meglehetősen bőségesen választott az étlapról, de féltő, hogy a menü kicsit megfeküdte a gyomrát.

Mit is vállalt a román állam? Például a formanyomtatványok, biztonsági utasítások és fogyasztóvédelmi információk magyar nyelvű közzétételét, az ügyfelek számára ingyenes bírósági magyar nyelvhasználat valós lehetőségének megteremtését. A Karta egyes cikkelyeinek a ratifikálása és életbe léptetése megteremti és tovább erősíti a közigazgatási szervekhez, bíróságokhoz magyar nyelven benyújtott iratok román nyelvű iratokkal való egyenrangúságát. A vállalt kötelezettségek értelmében a kereskedelmi egységek, magánvállalkozások ügymenetében, belső levelezései szintjén teljesen szabadon használható kellene hogy legyen a magyar nyelv. A Karta aláírásával Románia azt is vállalta, hogy kötelezővé teszi a magyar nyelvhasználatot a szociális és egészségügyi szolgáltatásokat nyújtó intézményekben is (a kórházak, nyugdíjasházak, öregotthonok, gyermekotthonok) és az egészségügyi, életkori vagy egyéb okból kifolyólag állami gondozásra szoruló személyeket magyar nyelven is fogadják és kezelik. Fontos azt is tudni, hogy a Kartának nem a jövőbeni megvalósítás a célja, hanem a ratifikálás életbe léptetésének a pillanatától fogva kötelező a Kartában foglaltak azonnali megvalósítása.

Hogy működik a vállalatok ellenőrzése?

Mint jól tudjuk, Romániában sok külső nyomásra tett vállalat, jogszabály 'papíron marad', soha nem kerül betartásra. A Karta elfogadása azonban az alkalmazásának ellenőrzését is magában foglalja. Normális esetben a Karta hatályba léptetése utáni egy éven belül az adott állam elkészíti az első hivatalos országjelentést. Ebben beszámol a Kartában foglalt kötelezettségek teljesítéséről, többek között arról is, hogy mit tett az ország azért, hogy az érintett kisebbségek értesüljenek a Kartáról, illetve arról, hogyan tájékoztatta az ország a saját intézményrendszerét, az intézmények vezetőit a Karta életbe léptetéséről.

A Karta lehetőséget nyújt arra, hogy a civil társadalom is hallassa a hangját. Ennek formája a hivatalos jelentés mellett a civilek által benyújtott árnyékjelentések. Az állami jelentés leadása után, egy kijelölt munkacsoport elemzi a beérkezett állami és árnyékjelentéseket. Ezt követően a munkacsoport összeállít egy kérdéseket tartalmazó kérdőívet, amelyet elküld a Román Kormánynak. Ezután országlátogatást is tesznek a munkacsoport tagjai, ellátogathatnak olyan területre, ahol a nyelvi jogoknak a Karta előírásai szerint érvényesülniük kellene. A bizottság ezen információk alapján összeállít egy saját szakértői jelentést, amelyet az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága elé terjeszt. Ez utóbbi konkrét ajánlásokat fogalmaz meg az adott állam felé, a Karta jövőbeni alkalmazásával kapcsolatosan. Összetett, lassú, bürokratikus folyamat ez, viszont nagy előnye, hogy legalább létezik.

Mit (nem) tett Románia, s mi következik ebből?

Ahhoz azonban, hogy idáig eljusson Románia, el kell készítenie az első országjelentést, amelyet 2009 májusáig le kellett volna adnia. Ha megtekintjük a Karta honlapját (http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/default_en.asp), láthatjuk, hogy Románia még mindig nem nyújtotta be ezt a hivatalos országjelentést. 2009 májusában halasztást kért, azonban nem világos, hogy mennyi idő lesz ez a késés, és az ország szándékai sem egyértelműek. Az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala szerint a késés oka, hogy az angol nyelvű fordítás elkészítésére pénzügyi és szervezési okok miatt a tervezett egy hónap helyett nem volt elég egy év sem. Az indoklás azonban kissé meglepő, ugyanis Románia naponta többszáz oldalt fordított le angol nyelvre, lévén az Európai Unió tagja.

Mi történik itt? Mi lehet a csúszás oka? Félő, hogy a valódi szándék hiánya. Ha a román állam ezt fontosnak tartotta volna, a határidőre nyilván meg tudta volna oldani a jelentés lefordítását. Különösen nehéz lehet érvelési taktikát választani a megfelelő RMDSZ-es kormánytisztviselők számára, hiszen ez éppen egy olyan terület, ahol a magyar közösség és a román állam érdekei meglehetősen távol állnak egymástól. Egyfelől egy kisebbségi érdekérvényesítő szervezetnek nyilván célja az, hogy egy fontos nemzetközi fórumon rávilágítson a román államigazgatásnak a magyar nyelvhasználattal kapcsolatos hiányosságaira, főleg azokra, amelyekért a román állam kötelezettséget vállalt. Másfelől minden állam érhetően szeretné elkerülni a nemzetközi elmarasztalást, s az állami tisztviselőket ezen a téren nyilván lojalitás köti.

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának fő célja a kisebbségi nyelvi jogok megerősítése és biztosítása, az ország hivatalos álláspontja körüli zavarok pedig az állam a kisebbségek iránti magatartását tükrözik tudatos vagy öntudatlan módon. Ha Románia sokáig húzza az időt, azzal azt az üzenetet küldi a Karta testülete és a magyar kisebbség irányába is, hogy a Karta aláírásának hátterében a szándék nem a kisebbségek nyelvi jogainak a megerősítése volt, hanem egyféle ország-imázs építés.

www.nyelvijogok.ro

Kedves Újságírók!

A sajtóközleményben felhasznált adatok szabadon felhasználhatóak, kiegészíthetők és természetesen vitathatóak is. Utóbbihoz további hasznos információk kérhetőek maguktól az érintett felektől, akik nyilván más szemüvegen keresztül lát(tat)ják a dolgot:

Aki az országjelentést előkészíti:	Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala;	http://www.dri.gov.ro/
Aki majd benyújtja:	Külügyminisztérium	http://www.mae.ro/
Akihez be kéne nyújtani	A Karta Titkársága (Európa Tanács)	http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/secretariat/default_en.asp

Ha igényét e-mailben a szerkesztoseg@nyelvijogok.ro címen jelzi, a jövőben a sajtóközleményeket a honlapunkon történő megjelenés előtt megkapja.